

2.2.3 Responsabilitats

El règim de responsabilitats derivades de l'incompliment de la normativa en matèria de prevenció de riscos laborals té dues característiques fonamentals:

- I. **Caràcter plural**, que implica fins a tres tipus de responsabilitats:
 - Responsabilitat administrativa.
 - Responsabilitat civil.
 - Responsabilitat penal.

- II. **No és estrictament necessari la concurrència d'un dany** per instar algun tipus de responsabilitat en matèria de prevenció de riscos laborals.

Així, per exemple, en el cas de la responsabilitat civil (patrimonial en el cas de les administracions públiques) és molt present la seva naturalesa reparadora, el fi últim de la qual és compensar econòmicament els danys ocasionats en patir un accident o una malaltia professional. En el cas de les responsabilitats administrativa i penal, som davant manifestacions de la facultat sancionadora de l'Estat, de la seva potestat punitiva, segons la qual pot sancionar econòmicament a través d'una multa els incompliments menors o amb una pena, fins i tot privativa de llibertat, els incompliments que puguin ser constitutius d'un il·lícit penal.

El primer i principal responsable en matèria de seguretat i salut laboral és el rector o rectora respecte al personal de la UPC, ja que té el deure de protecció eficaç del personal treballador davant els riscos laborals.

Respecte a la intervenció de tercers en l'àmbit de l'activitat preventiva, subjectes o entitats especialitzades o designades per l'empresari, no l'eximeix de les seves responsabilitats.

Responsabilitat administrativa

Responsabilitat de **finalitat sancionadora**, que consisteix, per norma general, en la imposició d'una sanció econòmica, multa o altre tipus de sancions complementàries, com ara la suspensió d'activitats, el tancament del centre de treball i/o la paralització de treballs.

Són infraccions laborals en matèria de prevenció de riscos laborals les accions o omissions (passivitat en el compliment de les obligacions preventives) dels diferents subjectes responsables que incompleixin normes legals i reglamentàries relatives a prevenció de riscos laborals.

La responsabilitat administrativa s'estén més enllà de l'empresari com a principal garant de la seguretat, de manera que és igualment atribuïble a altres subjectes o entitats sobre els quals recau el deure de seguretat o l'exercici d'accions clau perquè es dugui a terme.

Correspon a la Inspecció de Treball i Seguretat Social l'aixecament de l'acta d'infracció i la tramitació del procediment sancionador corresponent, el qual pot iniciar-se a partir d'una

denúncia o bé per l'actuació d'ofici de la mateixa Inspecció. A partir de les visites i la documentació aportada per l'empresa, si s'hi aprecien incompliments, pot optar entre requerir-ne l'esmena (per a la qual s'ha d'establir un termini), paralitzar els treballs (en cas de risc greu i imminent) o proposar directament una sanció o multa.

Responsabilitat civil

Responsabilitat que té com a **finalitat la compensació patrimonial** dels danys i perjudicis ocasionats com a conseqüència del patiment d'un sinistre laboral derivat de l'incompliment de les obligacions en matèria de prevenció de riscos laborals.

Té el seu fonament en la previsió de l'article 1902 del Codi civil: *"El qui per acció o omissió causa dany a algú altre, si hi intervé culpa o negligència, resta obligat a reparar el dany causat."*

L'atribució de la responsabilitat civil **requereix** la concurrència de tres elements:

- existència d'un dany que s'hagi de rescabalar o reparar,
- l'existència de culpa (negligència) i
- l'existència d'un nexa de relació de causalitat entre l'acció o omissió i el dany causat.

La responsabilitat civil és assegurable mitjançant una pòlissa de responsabilitat civil que cobreixi els danys que se'n puguin derivar.

Responsabilitat penal

Responsabilitat que té com a **finalitat la repressió** de conductes delictives vinculades a la seguretat i la salut en el treball, i la voluntat de fomentar, a través de la via coercitiva, l'activitat preventiva.

El Codi penal preveu expressament els **delictes contra els drets dels treballadors i treballadores**. En l'article 316 estableix que s'ha de sancionar *"els qui amb infracció de les normes de prevenció de riscos laborals i estant-hi obligats legalment no facilitin els mitjans necessaris perquè els treballadors desenvolupin la seva activitat amb les mesures de seguretat i higiene adequades, de manera que posin així en perill greu la seva vida, salut o integritat física"*.

A l'article 318 estableix que *"quan els fets [...] s'atribueixin a persones jurídiques, s'imposa la pena assenyalada als administradors o encarregats del servei que n'hagin estat responsables i als qui, coneixent-los i podent remeiar, no hagin adoptat mesures per fer-ho"*.

Així, se sanciona que es **posi en perill la vida, salut o integritat física dels treballadors i treballadores**, sense que sigui necessari un **resultat lesiu**, la qual cosa implica que pot ser objecte de sanció qualsevol incompliment de les normes de prevenció de riscos laborals quan d'aquest incompliment pugui derivar-se un risc o perill sancionable penalment.